

KYMMENEN KÄSKYSANAA

Johanan Ben-Israel 5770 — יוחנן בן-ישראל ה'תש"ע

Vuorilinnan Opintokeskus – <http://www.metzudah.com>
Copyright © Johanan Ben-Israel 2010

Päivitetty 21.03.2010

JOHDANTO

HERRA itse puhui Israelin kansalle kaikki Kymmenen käskysanaa Siinain vuorelta (2. Moos. 20:1-21). Myöhemmin Moše sai HERRAlta kaksi kivitaulua, joihin HERRA oli sormellaan kirjoittanut kaikki Kymmenen käskyä (2. Moos. 31:18). Moše tosin rikkoi nämä ensimmäiset taulut (2. Moos. 32:19) ja joutui veistämään niiden tilalle toiset, joihin Herra sitten kirjoitti käskyt uudelleen (2. Moos. 34:1, 5. Moos. 1:5). Laintaulut sijoitettiin ilmestysmajan liitonarkkiin (2. Moos. 40:20).

Kymmenen käskysanaa on perusta koko Tooran lainsäädännölle ja Jumalan ilmoitukselle. Kymmenen käskyä on kirjoitettu kahdesti Toorassa, heprealaisessa *Keter Jerušalajim* -Raamatussa 2. Mooses 20:2-13 ja 5. Mooses 5:6-17. Muissa heprealaisissa raamatunversioissa ja eri käännöksissä on eri jaenumerot. Tämä Kymmenen käskyn esitys perustuu Toisen Mooseksen kirjan tekstiin.

S^efaradi- ja *aškenazi*-juutalaiset jakavat ensimmäisen ja toisen käskyn eri kohdasta, noudatan tässä *s^efaradien* jakoa, joka on alkuperäinen. Kristillinen kirkko yhdisti kaksi ensimmäistä käskyä ja jakoi kymmenennen käskyn kahtia, tämä käskyjen väärä jako – joka on juutalaisille kauhistus – on myös luterilaisen kirkon katekismuksessa, siinäähän ei ole erillistä kieltoa kuvien tekemisestä.

Heprealaisen Raamatun masoreettisessa tekstissä Kymmeneen käskyyn liittyy kaksi erilaista korkomerkkijärjestelmää riippuen siitä luetaanko käskyt osana Tooran lukujaksoa vai siitä erillään. Tooran lukujaksoihin liittyvä järjestelmä perustuu Raamatun tekstin jakeisiin, kun taas toinen järjestelmä on käskykohtainen. Tässä käytän luonnollisesti jälkimmäistä käskykohtaista korkomerkkijärjestelmää. Painetuissa Raamatuissa kummankin järjestelmän merkit ovat päällekkäin. Jerusalemin heprealaisen yliopiston julkaisemassa Aleppon kodeksiin perustuvassa *Keter Jerušalajim* -Raamatussa ne on kuitenkin erotettu toisistaan kirjan lopussa olevassa liitteessä.

Käskyjen sanatarkka käännökseni on kankea, mutta toivon sen heijastavan mahdollisimman aidosti alkuperäisen hepreankielen merkitystä myös suomeksi. Sujuvampi, dynaaminen ja tulkitseva, käännökseni on suluissa pienemmällä kirjasintyyppillä. Tämän jälkeen on lyhyt kommenttini käskystä.

Käskyjen jälkeen esitän niiden lyhentämisen hepreaksi ja lähteet.

1. KÄSKY (2. Mooses 20:2)

א

אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים:

MINÄ OLEN HERRA JUMALASI, joka toin sinut pois Egyptin maasta, orjuuden talosta.

(Minä olen HERRA, sinun Jumalasi, joka johdatin sinut pois Egyptin maan orjuudesta.)

- Ensimmäisessä käskyssä HERRA ilmoittaa Israelille kuka Hän on. HERRA on Israelin Jumala ja Pelastaja, joka johdatti kansansa pois Egyptin orjuudesta. Egypti on hepreaksi *mišrājim*, joka on muodoltaan duaali, siis kaksikollinen sana. Hengellisesti Egypti kuvaa maailmaa. Näin HERRA on myös jokaisen uskovan Pelastaja maailman orjuudesta.

2. KÄSKY (2. Mooses 20:2-5)

ב

לֹא יִהְיֶה-לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פְּנֵי
לֹא תַעֲשֶׂה-לְךָ פֶסֶל וְכָל-תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וּמִמַּעַל
וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם וּמִתַּחַת לָאָרֶץ
לְאִתְשַׁתְּחֹוּתָהּ לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא
פֶּקֶד עֵוֹן אָבֹת עַל-בְּנֵיָם עַל-שְׂלֵשִׁים וְעַל-רִבְעִים לְשָׁנָאִי
וְעַשֶׂה חֶסֶד לְאֵלִפִּים לְאַהֲבִי וּלְשֹׂמְרֵי מִצְוֹתַי:

Älköön olko sinulla muita jumalia kasvojeni päällä, älä tee itsellesi kuvapatsasta tai mitään hahmoa, mitä on taivaissa yläpuolella, tai mitä on maassa alapuolella, tai mitä on vesissä maan alapuolella, älä kumarra niitä äläkä palvele niitä, sillä Minä olen HERRA Jumalasi, Kiivas Jumala, kostava isien rikkomuksen lapsille kolmansiin ja neljänsiin vihaajilleni, mutta tekevä armon tuhansille rakastavilleni ja käskyjeni noudattajille.

(Älä pidä muita jumalia Minun kasvojeni edessä. Älä tee itsellesi kuvapatsasta tai mitään hahmoa, mitä on taivaissa ylhäällä, tai mitä on maan päällä alhaalla, tai mitä on vesissä maan alla. Älä kumarra niitä äläkä palvele niitä, sillä Minä HERRA, sinun Jumalasi, olen Kiivas Jumala, joka kosten isien rikkomuksen lapsille kolmanteen ja neljanteen sukupolveen, niille, jotka Minua vihaavat, mutta Minä teen myös laupeuden tuhansille, niille, jotka Minua rakastavat ja noudattavat Minun käskyjäni.)

- Toinen käsky kieltää pitämästä muita jumalia HERRAN kasvojen päällä, koska epäjumala 'peittää' HERRAN kasvot, jolloin HERRAN Kirkkaus ei pääse valaisemaan ihmistä ja hän saakin elää hengellisessä pimeydessä. Tässä käskyssä kielletään tekemästä mitään kuvaa tai hahmoa niin taivaallisista kuin maallisistakaan olennoista. Monissa protestanttisissakin kirkoissa on kuvia Jeesuksesta, enkeleistä ja Raamatun henkilöistä. Joillekin uskoville tällaisilla kuvilla on vielä jokin erityinen merkityksensä. Kuitenkin Raamattu kieltää kaikkien olentojen kuvien tekemisen ja varsinkin niiden palvomisen. Itse luen palvomiseksi jo sen, että joku arvostaa ja kunnioittaa tällaisia kuvia. Mietipä, mitä muuta palvominen voisi olla? Eiväthän katoliset ja ortodoksitkaan 'palvo' kuvia tai ikoneja, vaan he vain 'kunnioittavat' niitä! Šaul Paavali yhdistää myös ahneuden epäjumalanpalvelukseen (Kol. 3:5).

3. KÄSKY (2. Mooses 20:6)

ג

לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׂוּא
כִּי לֹא יִנְקֶה יְהוָה אֶת אֲשֶׁר-יִשָּׂא אֶת-שְׁמוֹ לְשׂוּא:

Älä nosta HERRAN Jumalasi Nimeä turhaan, sillä HERRA ei lue syyttömäksi sitä, joka nostaa Hänen Nimensä turhaan.

(Älä käytä HERRAN, sinun Jumalasi, Nimeä väärin, sillä HERRA ei jätä kostamatta sille, joka käyttää Hänen Nimeään väärin.)

- Kolmas käsky kieltää HERRAN Nimen käyttämisen sellaisissa yhteyksissä ja tilanteissa, joissa HERRAN Nimeä ei tule edes mainita. Juutalaiset kunnioittavat Jumalaa ja HERRAN Nimeä aivan erityisellä tavalla, josta kristityillä olisi paljon oppimista, tässä suhteessa monet vapaat suunnat ja karismaattiset piirit ovat 'ylivetoja'. HERRAA pidetään todella halpana ja Jeesusta vain

kadunkulkijan kanssa tasavertaisena jessenä. HERRAN Nimen halpana pitäminen kulkee käsikädessä Jeesuksen inhimillistämisen kanssa, jossa Herramme kuvataan vain vajavaisena ihmisenä tarjoamassa synnissä rypeville uskoville ylenpalttista armoa ilman todellista parannuksen tekemistä ja siitä alkavaa totuudessa vaeltamista.

4. KÄSKY (2. Mooses 20:7-10)

ד

זָכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל-מְלֹאכֶתֶךָ
וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָּל-מְלֹאכָה
אֶתָּה וּבְנֹךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וְאִמָּתֶךָ וּבַהֶמְתֶּךָ וּגְרֶךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ
כִּי שֵׁשֶׁת-יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ
אֶת-הַיָּם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּם
וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל-כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ:

Muista sapatin päivä pyhittääksesi se, kuusi päivää palvele ja tee kaikki askareesi, mutta seitsemäntenä päivänä on HERRAN Jumalasi sapatti, älä tee mitään askareita, sinä poikasi tyttäresi palvelijasi ja palvelijattaresi, ja eläimesi, ja muukalaisesi joka on porteissasi, sillä kuutena päivänä teki HERRA taivaat ja maan, meren, ja kaiken mitä niissä on, ja Hän lepäsi seitsemäntenä päivänä, siksi HERRA siunasi sapatin päivän ja pyhitti sen.

(Muista pyhittää sapatin päivä. Kuusi päivää tee työtä ja kaikkia askareitasi, mutta seitsemäs päivä on HERRAN, sinun Jumalasi, sapatti. Älä tee silloin mitään askareita, älköön myöskään sinun poikasi, tyttäresi, palvelijasi ja palvelijattaresi, eläimesi, ja muukalaisesi, jotka asuvat alueellasi. Sillä HERRA teki kuutena päivänä taivaat ja maan, meren ja kaikki mitä niissä on. Hän lepäsi seitsemäntenä päivänä. Siksi HERRA siunasi ja pyhitti sapatin päivän.)

- Neljäs käsky on sapattikäsky. Sapatti, jonka HERRA itse siunasi ja pyhitti lepopäiväksi jo alussa, on viikon seitsemäs päivä, meillä Suomessa tämän päivän pakanallinen nimitys on lauantai. Tämän käskyn merkitys on helppo ymmärtää. Jokainen tarvitsee lepoa, HERRAKIN lepäsi seitsemännen päivän luomistyöstään. Ihminen, joka on Jumalan kuva, tarvitsee myös jokaviikkoisen leponsa, samoin ihmisen työjuhdat. Juutalaisuudessa sapatti on perheen ja usein koko perhekunnan yhteinen juhla, jossa kaikki perheen jäsenet ovat yhdessä koolla Jumalan Sanan äärellä ja aterioivat yhdessä. Juuri Raamatun Sana, ateriyhteys ja sapatin päivän pyhittäminen HERRALLE luovat perheeseen todellisen yhteyden.

5. KÄSKY (2. Mooses 20:11)

ה

כִּבֵּד אֶת-אָבִיךָ וְאֶת-אִמְּךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּ יְמֶיךָ עַל הָאָדָמָה
אֲשֶׁר-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ:

Kunnioita isääsi ja äitiäsi, jotta päiväsi lisääntyisivät sen maan päällä, jonka HERRA Jumalasi antaa sinulle.

(Kunnioita isääsi ja äitiäsi, jotta saisit pitkän iän siinä maassa, jonka HERRA, sinun Jumalasi, antaa sinulle.)

- Viides käsky on vanhempien kunnioittamisen käsky. Vanhempien kunnioitus liittyy myös Jumalan kunnioittamiseen. Suomen kansasta on viimeisten vuosikymmenten aikana riisuttu kaikki kunnioitus niin Jumalaa kuin vanhempiakin kohtaan. Jos ihminen ei voi kunnioittaa edes vanhempiaan, niin Jumalankin kunnioittaminen on silloin mahdotonta, onhan Hän meidän

6. KÄSKY (2. Mooses 20:12)

ו

Älä tapa. (Älä murhaa ketään ihmistä.)

לֹא תִרְצַח:

- Kuudes käsky kieltää ihmisen tappamisen. Toorassa erotetaan tarkasti vahingossa tapahtunut tappo murhasta. Tarkoituksellisesti tappaminen on murhaamista, josta seuraa aina kuolemanrangaistus. Toisen vahingossa tappanut sai paeta turvakaupunkiin, josta edes verenkostaja ei saanut ottaa häntä kiinni. Kuitenkin sodassa vihollisen tappaminen oli luvallista, siitä on erikseen Tooran sotalait (5. Moos. 20).

7. KÄSKY (2. Mooses 20:12)

ז

Älä tee huorin. (Älä elä haureudessa.)

לֹא תִנְאַף:

- Seitsemäs käsky kieltää haureuden. Raamatun aikaan ei tunnettu esiaviollisia suhteita ja haureellista 'sinkkuelämää'. Jos mies makasi neitsyen, tuli tästä hänen vaimonsa, jos hän taas makasi aviossa olevan naisen kanssa, teko oli selvä aviorikos. Raiskaus tuli kysymykseen silloin kun mies makasi naisen väkisin ja tämä huusi apua. Toorassa on näistä kaikista tapauksista selvät säädökset (2. Moos. 22:16-17, 3. Moos. 18, 19:29, 20:10-21, 5. Moos. 22:13-30). Huorin tekemisestä, siis aviorikoksesta, seurasi aina kummallekin osapuolelle kuolemanrangaistus, raiskauksesta kuitenkin vain miehelle.

8. KÄSKY (2. Mooses 20:12)

ח

Älä varasta. (Älä varasta, näpistä tai omi toisen omaa.)

לֹא תִגְנוֹב:

- Kahdeksas käsky kieltää varastamisen. Selkeä toiselle kuuluvan kiinteän omaisuuden varastaminen on todella synti, mutta kuitenkin varastamisen määrittelyminen on nykyisin todella vaikeaa. Uskon silti, että jokainen HERRAN tahdossa vaeltava uskova tietää, mikä on varastamista. Lihassa vaeltavat uskovat ovat usein sekä valheellisia että näpisteleviä, niin kuin useat uskosta osattomatkin ovat. Nykyisin omaisuuden ja rahan lisäksi voi varastaa niin työaikaa kuin henkisiä resurssejakin, osaamista ja tietoa. Myös lainan palauttamatta jättäminen on itse asiassa varastamista, tässä suhteessa monet uskovatkin ovat todella 'leväperäisiä'.

9. KÄSKY (2. Mooses 20:12)

ט

Älä anna lähimmäisestäsi valheellista todistusta.

לֹא-תִעֲנֶה בְּרֵעֶךָ עַד שִׁקְרָה:

(Älä juorua äläkä kerro kielteisiä asioita lähimmäisestäsi muille.)

- Yhdeksäs käsky kieltää juoruamisen. Uskovien parissa on todella suosittua puhua kielteisiä asioita muista uskovista. Usein nämä kielteiset asiat ovat toisten uskovien kertomia, siis kuulopuheita, eli täydellisiä juoruja. Jokainen kertoo kaiken kuulemansa aina oman ymmärryksensä ja mielensä sisäistämällä tavalla ja inhimillisten vaikuttimiensa ohjaamana, jolloin kuulopuhe muuttu jokaisen ihmisen kertoman myötä alkuperäisestä kertomuksesta. Näin kaikki kuulopuheet ja juurut ovat todella valheellisia todistuksia lähimmäisistämme, joista meidän todellisten uskovien pitää pysyä erossa ja nuhdella niiden levittäjiä.

10. KÄSKY (2. Mooses 20:13)

י

לֹא תִחַמְדּוּ בֵּית רֵעֵךָ לֹא-תִחַמְדּוּ אִשְׁת רֵעֵךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ
וְשׁוֹרְךָ וְחֲמֹרְךָ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֵךָ:

Älä himoitse lähimmäisesi taloa, älä himoitse lähimmäisesi vaimoa, tai palvelijaa tai palvelijatarta, tai härkää tai aasia, tai mitään mikä on lähimmäisesi.

(Älä himoitse mitään toisen omaa.)

- Kymmenes käsky kieltää himoitsemisen. Šaul Paavali siteeraa tätä käskyä vain ‘Älä himoitse’ (Room. 7:7). Himo on kaiken sellaisen haluamista, jota me näemme lähimmäisellämme olevan. Tässä käskyssä himon kohteita luetellaan vain muutamia, mutta niitä on käskyn hengen mukaisesti kuitenkin lukuisa määrä: ‘Älä himoitse mitään mikä on lähimmäisesi’. Usein himoitsemisen synty liittyy myös muihin käskyihin, esimerkiksi huorin tekemiseen (Matt. 5:27-32), jossa himon kohde on toisen puoliso. Jeesua vetää kymmenennen käskyn todella tiukaksi: “Te olette kuulleet sanottavan: ‘Älä tee huorin.’ Mutta Minä sanon teille: jokainen, joka katsoo naista himoiten, on sydämessään jo tehnyt huorin hänen kanssaan.” (Matt. 5:27-28). Tästä meillä on esimerkki Daavidin elämästä, hänen joka oli Pyhällä Hengellä täytetty Jumalan mielen mukainen mies, siis Uuden liiton uskova. Daavid himoitsi Bat-Ševaa, mutta ei tehnyt himostaan parannusta. Tämä johti aviorikokseen ja lopulta murhaamiseen, näin Daavid rikkoi kolmea käskyä, joista kahdesta seurasi kuolemanrangaistus (2. Sam. 11-12). Tämän tietoisien synnin seuraukset olivat Daavidille hirmuiset, vaikka hän tekikin katuen parannusta ja sai syntinsä anteeksi (2. Sam. 13-20).

KÄSKYJEN YLEINEN LYHENTÄMINEN HEPREAKSI

1.	KÄSKY	אנכי ה'	א
2.	KÄSKY	לא יהיה	ב
3.	KÄSKY	לא תשא	ג
4.	KÄSKY	זכור את	ד
5.	KÄSKY	כבוד את	ה
6.	KÄSKY	לא תרצח	ו
7.	KÄSKY	לא תנאף	ז
8.	KÄSKY	לא תגנב	ח
9.	KÄSKY	לא תענה	ט
10.	KÄSKY	לא תחמד	י

TÄRKEIMMÄT LÄHTEET

- BIBLIA HEBRAICA STUTTGARTENSIA. תורה נביאים וכתובים. Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, Saksa 1997.
- Brown, Francis: THE BROWN-DRIVER-GRIGGS HEBREW AND ENGLISH LEXICON. Hendrickson, USA 2004. 8. painos. (Perustuu teokseen, William Gesenius: HANDWÖRTERBUCH ÜBER DAS ALTE TESTAMENT).
- Davidson, Benjamin: ANALYTICAL HEBREW AND CHALDEE LEXICON. Hendrickson, USA 1985.
- Even-Shoshan, Abraham (toim.): קונקרדנציה חדשה לתנ"ך. A NEW CONCORDANCE OF THE BIBLE. Thesaurus of the Language of the Bible. Hebrew and Aramaic. Roots, Words, Proper names, Phrases and Synonyms. המלון החדש, Israel 2000. 5. painos.
- KETER JERUŠALAJIM. כתר ירושלים. (Jerusalem Crown). The Bible of the Hebrew University of Jerusalem. Jerusalem, Israel 2000.
- Kautzsch, E. (toim.): GESENIUS' HEBREW GRAMMAR. Clarendon Press, Oxford, Englanti 1910. 2. laajennettu englantilainen painos.
- Klein, Ernst: A COMPREHENSIVE ETYMOLOGICAL DICTIONARY OF THE HEBREW LANGUAGE. Carta Jerusalem. The University of Haifa, Israel 1987.
- Liljeqvist, Matti: HEPREA – SUOMI, ARAMEA – SUOMI. VANHAN TESTAMENTIN SANAKIRJA. Aikamedia Oy, Saarijärvi 2004.
- Strong, James: THE NEW STRONG'S EXPANDED DICTIONARY OF BIBLE WORDS. Thomas Nelson, USA 2001.